

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701

Aan:
Zie verzendlijst

2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 69 67

Telefax 070 - 3 18 79 51

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer
DIS96002287

Datum
12 september 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 54/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.E. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]
VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS 96002287

d.d. 12 sept 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED], d.t.v. HPMV

INTERN:

HMD
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGENDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

54/96

(Afgesloten 111700A september 1996)

Conclusie/voorzicht

Een mogelijke boycot van de verkiezingen in Bosnië-Herzegovina door één van de partijen lijkt na een gezamenlijke verklaring van alle entiteiten van de baan. De kans dat een slechte verkiezingsuitslag door de verliezende partij niet erkend wordt blijft echter aanwezig.

Een Zweeds onderzoek voorspelt in de RS een kleine verkiezingsoverwinning voor de SDS, waardoor de invloed van de socialisten op de politieke besluitvorming binnen de RS kan gaan toenemen. De politieke doelstelling tot afscheiding van de RS is hierbij echter niet in het geding.

MKF

Boycot verkiezingen van de baan

Op 3 september hebben vertegenwoordigers van alle entiteiten bekendgemaakt de verkiezingen niet te zullen boycotten en er zorg voor te dragen dat ze in een democratische sfeer voortgang kunnen vinden. De ministers van Binnenlandse Zaken van de MKF, Avdo Hebib en van de RS, Dragan Kijac maakten dit na een vergadering van de Joint Civilian Commission bekend. De vergadering stond onder leiding van de plaatsvervanger van Carl Bildt, Michael Steiner.

De Joint Civilian Commission was bijeengeroepen om de dreiging van een mogelijke boycot door één of meerdere partijen af te wenden. Ondanks het aangekondigde uitstel van de gemeenteraadsverkiezingen, werd er met name door de Moslimpartijen nog steeds gedreigd met een boycot, omdat de OVSE nog geen formeel afstand had genomen van de mogelijkheid tot stemmen in een plaats, waar men niet in 1991 woonde. Zo waren bijvoorbeeld door de SDA en SBiH de Moslim vluchtelingen in het buitenland al opgeroepen om het uitbrengen van hun stemmen te staken. Ook de belangrijkste Bosnische Kroatische partij, HDZ, dreigde met terugtrekking uit de verkiezingen omdat ze het niet eens waren met de machtsverdeling binnen

[REDACTED]

het stadsbestuur van Sarajevo. Het boycotten van de verkiezingen door één der (grotere) partijen zou aanleiding kunnen zijn om (later) de legitimiteit van de verkiezingen in twijfel te trekken.

Moslims vragen ongeldigheidsverklaring van de komende verkiezingsresultaten uit de RS.

In een verklaring hebben de Moslimautoriteiten bij monde van hun ambassadeur bij de VN Muhammed Sacirbey, gevraagd om de verkiezingsresultaten uit de RS bij voorbaat ongeldig te verklaren. Volgens de verklaring kunnen de verkiezingen niet als democratisch, noch 'free and fair', noch juridisch geldig worden beschouwd. De verklaring ging verder met beschuldigingen aan het adres van de Bosnische Serviërs over manipulatie en vervalsing van kiezersregistratie, obstructie van de terugkeer van Moslimvluchtelingen en het nog steeds vrij rondlopen van oorlogsmisdadigers op het grondgebied van de RS.

Doordat verkiezingen onder de huidige omstandigheden de bestaande verdeling tussen de entiteiten bevestigen, hebben de Moslims weinig te winnen. Hun boycotdreiging heeft al geleid tot een uitstel van het gevoeligste deel, de gemeenteraadsverkiezingen. Door dit uitstel en de toenemende druk van de internationale gemeenschap (VS) om de verkiezingen niet verder te blokkeren, zien de Moslims af van een algehele boycot, maar zoeken nu naar andere politieke wapens in de verkiezingsarena. Met het verzoek om op voorhand de resultaten uit de RS ongeldig te verklaren, proberen ze een slag om de arm te houden. Indien de verkiezingsresultaten tegenvallen zullen de Moslims teruggrijpen naar deze verklaring en mogelijk de uitslag van de verkiezingen niet accepteren. Het ligt niet in de lijn der verwachtingen dat de Moslimautoriteiten daadwerkelijk zullen aansturen op een ongeldigheidsverklaring.

Onafhankelijk TV stationnetwerk TVIN op 07 september begonnen met uitzenden.

Met de financiële steun van de EU heeft de OVSE het onafhankelijk TV zender TVIN opgericht die uitzendingen verzorgt voor geheel Bosnië-Herzegovina. TVIN bevat ondermeer kleinere onafhankelijke tv-zenders zoals Studio 99 en Hayat uit Sarajevo, TV Zetel uit Zenica en TV Mostar uit Mostar. Verwacht wordt dat ook een onafhankelijk TV zender uit Banja Luka zich bij TV IN zal aansluiten.

De oprichting van deze TV zender door de internationale organisaties (EU en OVSE) is lang tegengewerkt door de autoriteiten. Bij monde van minister president Muratovic stelde de Moslimregering ondermeer de juridische status en de controle over de benodigde fondsen ter discussie. De werkelijk reden van de tegenwerking van de regeringspartij SDA ligt echter in het feit dat ze bevreesd is haar algehele controle over de media kwijt te raken, waardoor haar machtsbasis aangetast zou worden. Het gebrek aan toegang voor de oppositie tot de door de SDA beheerste media is namelijk één van de grootste hinderpalen gebleken voor de oppositie om zich te organiseren. Volgens de oppositie waren hierdoor eerlijke verkiezingen onmogelijk. De oppositie werd immers gedwongen om gebruik te maken van kleine stad- of regiogebonden TV zenders, waardoor het grote publiek niet bereikt kon worden. De nieuwe onafhankelijke TV zender staat zowel open voor de regeringspartijen (SDA, SDS en HDZ) als voor de oppositiepartijen. Doordat TVIN ondermeer gebruik maakt van satelliet-uitzendingen is het nu

[REDACTED]

voor alle partijen mogelijk om een breed publiek te bereiken en hun politiek doelstellingen te verduidelijken. De invloed van TVIN zal echter met nog maar één week voor de verkiezingen voor de boeg, beperkt blijven.

De rol van TV IN bij de uitgestelde gemeenteraadsverkiezingen zal aanmerkelijk groter zijn. De zender biedt immers voor de oppositie een grotere toegang tot de media. Met haar politieke uitzendingen zal de nieuwe TV daarom meer inhoud kunnen geven aan het woord 'eerlijk' in de zinsnede 'vrije en eerlijke verkiezingen.'

RS

Enquête onder de Bosnische Serviërs voorspelt kleine verkiezingsoverwinning voor de SDS.

Het 'Universitair Centrum voor Internationale Migratie en Etnische Verhoudingen' uit Stockholm heeft gezamenlijk met een agentschap uit Belgrado een enquête gehouden onder de Bosnisch Servische bevolking in de RS. De resultaten van de enquête voorspelden de volgende stemverhoudingen: SDS 35,9 %, SMP (coalitie onder leiding van de socialisten) 27,7%, SRS (Serb Radical Party) 6,3%, SSJ (Serbian Party for Unity) 3,3% en de DPB (coalitie onder leiding van de burgemeester van Banja Luka, Radic) 2,3%. Bovendien gaf meer dan 80 % van de ondervraagde Bosnische Serviërs te kennen dat Bosnië-Herzegovina verdeeld moest worden en dat de RS aansluiting moest zoeken bij de Servië. De omvang van de enquête en de samenstelling van de ondervraagde groep is echter niet bekend gemaakt, zodat het representatieve karakter niet beoordeeld kan worden.

Het feit dat meer dan 80% van de Bosnische Serviërs voor opdeling van Bosnië-Herzegovina en aansluiting bij Servië is, is geen verrassing. Vrijwel alle politieke partijen hebben dit punt in hun verkiezingsprogramma opgenomen. Alleen over de wijze van bestuur, de toekomstige staatkundige constructie met Servië en de mate van samenwerking met de MKF verschillen de meningen. De enige Bosnische Servische partijen die tegen een mogelijke opdeling ageren, zijn het 'Democratic Initiative of Sarajevo Serbs' (DISS) en het 'Serb Civil Council' (SGV). Mede door de uittocht begin 1996 van de Bosnische Serviërs uit Sarajevo spelen deze partijen echter geen rol van betekenis meer.

De geringe marge waarmee de SDS verkiezingsoverwinning wordt voorspelt is echter wel een verrassing. Tot dusver werd aangenomen dat de SDS een overwinning zou behalen die rond de 70% zou liggen. Uit de enquête blijkt echter dat de partij maar ongeveer 1/3 van het aantal stemmen zou behalen en dat de socialisten (vertegenwoordigd in de voornaamste oppositie-coalitie SMP) verrassend sterk uit de bus komen. Hierdoor zal de SDS aan samenwerking met de SRS (Serb Radical Party) niet voldoende hebben om te kunnen regeren, laat staan de grondwet te veranderen, waarvoor een 2/3 meerderheid nodig is.

Dit noodzaakt de SDS dus tot het vormen van een coalitieregering, waarvoor concessies noodzakelijk zijn. Deze zullen naar verwachting echter voornamelijk betrekking hebben op de wijze van bestuur en de mate van regeringscontrole op de maatschappij, aangezien alle partijen voor afscheiding van Bosnië en aansluiting met Servië zijn.

[REDACTED]

Alhoewel het hier nog maar een voorspelling van de verkiezingsuitslag betreft heeft de SDS al rekening gehouden met een dalende populariteit. Door handig in te spelen op de algehele steun voor opdeling van Bosnië heeft de partij het initiatief genomen voor het opstellen van een gezamenlijke verklaring van de belangrijkste politieke partijen. Deze verklaring stelde dat de RS als een staat voor het Servische volk wordt gezien, de uitlevering van Karadzic en Mladic wordt afgewezen en de unificatie met Bosnië wordt verworpen. Uit vrees om stemmen te verliezen waren de oppositiepartijen min of meer gedwongen deze verklaring te ondertekenen.

De groeiende invloed van de socialisten (voormalige communisten) is echter koren op de molen van de Servische president Milosevic. De 'Socialistic Party of the RS' (SPRS) is namelijk een tak van zijn eigen socialistische partij in Servië en zijn directe invloed op de politiek van de RS zal door deze mogelijk gunstige verkiezingsuitslag toenemen. Deze toenemende directe invloed kan de internationale gemeenschap op haar beurt weer gebruiken om de Bosnische Serviërs niet te laten vervreemden van het Dayton Peace Agreement (DPA). Indien de voorspelde verkiezingsuitslag bewaarheid wordt, kan weliswaar de Bosnisch Servische politiek beter beïnvloed worden, maar staat de politieke doelstelling tot definitieve afscheiding van Bosnië niet ter discussie. Gezien de verkiezingsprogramma's en de ondertekende verklaring zijn alle partijen op dit punt eensgezind.

Kroatië

Opkomst bij verkiezingen onder vluchtelingen in Kroatië boven de 70%

De opkomst bij verkiezingen onder de vluchtelingen in Kroatië is zeer groot. Meer dan 70% van de geregistreerde vluchtelingen heeft zijn of haar stem uitgebracht

In Kroatië waren 136.553 vluchtelingen gerechtigd om hun stem uit te brengen. Het betreft hier voornamelijk Bosnische Kroatische vluchtelingen. Wijs geworden door de ervaringen tijdens de verkiezingen in Mostar (van 30 juni jl.) hebben de Kroatische autoriteiten op de vluchtelingen veel druk uitgeoefend om te gaan stemmen. In Mostar heeft de Kroatische partij, HDZ namelijk een nederlaag geleden doordat de opkomst onder de Moslims veel groter was dan onder de Bosnische Kroaten. Door allerlei maatregelen heeft de Kroatische regeringspartij in Zagreb, de HDZ, getracht te bewerkstelligen dat de vluchtelingen in Kroatië hun stem gingen uitbrengen op de Bosnisch Kroatische tak van de HDZ. Zo werd bijvoorbeeld partijen, gevestigd in Bosnië-Herzegovina verboden om campagne te voeren onder de vluchtelingen in Kroatië. De Bosnisch Kroatische HDZ had echter de mogelijkheid om via haar moederkantoor in Zagreb campagne te voeren. Ook door middel van radio- en TV-zenders, gevestigd in Herzegovina kon de Bosnisch Kroatische HDZ nog steeds een groot deel van deze vluchtelingen bereiken, terwijl dit voor politieke partijen uit midden Bosnië onmogelijk was.

Gezien de druk van de autoriteiten in Zagreb is de hoge opkomst onder Kroatische vluchtelingen derhalve niet vreemd.